

Sultanova Saida Nuriddinovna*katta o'qituvchi**Alfraganus Universiteti*saidasultanova2314@gmail.com<https://orcid.org/0009-0007-5877-9183>

C1 DARAJA TALABALARNING BADIY TARJIMA SOHASIDAGI KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI.

Annotatsiya. Mazkur maqolada C1 darajadagi talabalarning badiiy tarjima sohasidagi kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari yoritilgan. Badiiy tarjima jarayonida shakllantirilishi zarur bo'lgan lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy hamda pragmatik kompetensiyalarning o'zaro bog'liqligi tahlil qilingan. Shuningdek, talabalarning badiiy matnni tahlil qilish, muallif uslubini anglash, milliy-madaniy xususiyatlarni adekvat ifodalash va tarjima strategiyalarini ongli tanlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy pedagogik yondashuvlar hamda interfaol metodlarning imkoniyatlari ochib berilgan. Maqolada case-study, problem-based learning (PBL), peer review va collaborative translation kabi metodlardan foydalanish C1 darajadagi talabalarning kasbiy kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish badiiy tarjima sifatini oshirishga xizmat qilishi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida badiiy tarjimani o'qitish metodikasini takomillashtirish va bo'lajak tarjimonlarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: C1 daraja, badiiy tarjima, kasbiy kompetensiya, lingvistik kompetensiya, adabiy kompetensiya, madaniyatlararo kompetensiya, strategik kompetensiya, pragmatik kompetensiya, tarjimaviy kompetensiya, kompetensiyaviy yondashuv.

ISSUES IN THE DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCIES OF C1-LEVEL STUDENTS IN LITERARY TRANSLATION

Abstract. This article considers the theoretical and methodological foundations for developing the professional competencies of C1-level students in the field of literary translation. It analyzes the interrelationship among linguistic, literary, intercultural, strategic, translation-related, and pragmatic competencies that must be developed in the process of literary translation. It also explores the potential of modern pedagogical approaches and interactive methods aimed at developing students' skills in analyzing literary texts, understanding an author's style, accurately conveying national and cultural characteristics, and making informed choices regarding translation

strategies. The article argues that the use of methods such as case studies, problem-based learning (PBL), peer review, and collaborative translation contributes to improving the quality of literary translation through the comprehensive development of professional competencies among C1-level students. The results of the study have practical significance for improving the methodology of teaching literary translation in higher education institutions and enhancing the professional training of future translators.

Keywords: C1 level, literary translation, professional competence, linguistic competence, literary competence, intercultural competence, strategic competence, pragmatic competence, translational competence, competence-based approach.

ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ УРОВНЯ С1 В ОБЛАСТИ ЛИТЕРАТУРНОГО ПЕРЕВОДА

Аннотация. В данной статье рассматриваются теоретические и методологические основы развития профессиональных компетенций студентов уровня С1 в области литературного перевода. Анализируется взаимосвязь лингвистических, литературных, межкультурных, стратегических, переводческих и прагматических компетенций, которые необходимо формировать в процессе литературного перевода. Также раскрываются возможности современных педагогических подходов и интерактивных методов, направленных на развитие у студентов навыков анализа литературного текста, понимания авторского стиля, адекватного выражения национальных и культурных особенностей и осознанного выбора переводческих стратегий. В статье обосновывается, что использование таких методов, как кейс-стади, проблемно-ориентированное обучение (ПОО), рецензирование и совместный перевод, способствует повышению качества литературного перевода в комплексном развитии профессиональных компетенций студентов уровня С1. Результаты исследования имеют практическое значение для совершенствования методики преподавания литературного перевода в высших учебных заведениях и повышения профессиональной подготовки будущих переводчиков.

Ключевые слова: Уровень С1, литературный перевод, профессиональная компетентность, лингвистическая компетентность, литературная компетентность, межкультурная компетентность, стратегическая компетентность, прагматическая компетентность, переводческая компетентность, компетентностный подход.

KIRISH

Bugungi kunda zamonaviy tarjima mashunoslik ta'limi tarjimonlarni nafaqat chet tillarini mukammal o'rgatishga,

balki zamonaviy texnologiyalar, madaniyatlararo muloqot va kasbiy kompetensiyalar asosida tayyorlashga qaratilgan. Badiiy tarjimaga o'rgatish

jarayonida talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish zamonaviy tarjimashunoslik ta'limining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Ayni vaqtda lingvistik universitet amaliyotida badiiy tarjimani o'qitish va badiiy tarjimani o'qitishning o'ziga xos usullarini ishlab chiqish zarurati dolzarb masalalardan biridir. Ayniqsa, CEFRning C1[1;24;36] darajasida tahsil olayotgan talabalar nafaqat yuqori darajadagi til ko'nikmalari bilimiga, balki badiiy asarning estetik, uslubiy va madaniy xususiyatlarini anglash hamda ularni maqsad tilda adekvat ifodalay olish ko'nikmasiga ham ega bo'lishlari lozim.

Badiiy tarjimaga o'rgatish faoliyatini samarali amalga oshirishda kasbiy kompetensiyalarga alohida urg'u berish juda muhim. Badiiy tarjima boshqa tarjima turlaridan farqli ravishda nafaqat matn mazmunini, balki muallifning uslubi, badiiy tasvir vositalari va estetik ta'sirini ham qayta yaratishni talab qiladi. [2;17;26;39] Badiiy asarlar tarjimonining kasbiy kompetensiyasi bir qancha o'zaro bog'liq tarkibiy qismlardan iborat. Badiiy tarjimon quyidagi kompetensiyalarga ega bo'lishi zarur: lingvistik kompetensiya, adabiy kompetensiya, madaniyatlararo kompetensiya, strategik kompetensiya, tarjimaviy kompetensiya hamda pragmatik kompetensiya. Mazkur kompetensiyalar tarjimonning asarning mazmuni, badiiy-estetik qimmati va muallif uslubini asl nusxaga imkon qadar sodiq holda boshqa tilga ko'chirishini ta'minlaydi.

Birinchi navbatda lingvistik kompetensiya hususida so'z yuritsak bu kompetensiya talabani manba va maqsad tillarining leksik, grammatik hamda uslubiy imkoniyatlarini chuqur bilishi bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi, ya'ni asl va tarjima tillarini mukammal bilish, grammatik, leksik va uslubiy me'yorlarni to'g'ri qo'llash va so'z boyligi va iboralarni o'rinli ishlata olish kabi masalalar.

Adabiy kompetensiya esa badiiy matnning janr xususiyatlari, obrazlar tizimi, muallif uslubi, metafora, simvol, ironiya va boshqa tasviriy vositalarni tahlil qilish orqali to'g'ri talqin qilish qobiliyati masalalarini ilgari suradi.

Madaniyalararo kompetensiya talabalarga milliy-madaniy realiyalar, tarixiy va ijtimoiy kontekstni to'g'ri anglash hamda ularni tarjimada saqlab qolish yoki moslashtirish imkonini beradi. Asl va tarjima qilinayotgan xalqlarning madaniyati, urf-odatlar va tarixini bilish, milliy koloritni imkon qadar saqlash va madaniy xosliklarni o'quvchiga tushunarli tarzda yetkazish badiiy tarjimada juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Strategik kompetensiya tarjimaviy muammolarni hal qilish, muqobil variantlarni tanlash va qabul qilingan tarjimaviy qarorlarni ilmiy asoslash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek bo'lajak tarjimonni turli tarjima usullarini tanlay bilish, matn mazmuni va badiiy qiymatini saqlab qolish, ekvivalentlik va adekvatlik tamoyillariga amal qilish, tilning badiiy imkoniyatlaridan unumli foydalanish, zarur hollarda ijodiy

yechim topa olish va tarjimada tabiiy va ravon uslub yaratish kabi masallar yuzasidan aniq tasavvurga ega bo'lishiga salmoqli ravishda turtki bo'ladi.

METODLAR

Lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy hamda pragmatik kompetensiyalar tadqiqotining kompetensiyaviy yondashuvi doirasida ko'rib chiqildi. Mazkur kompetensiyalarni shakllantirishda kompetensiyaviy yondashuv, kommunikativ yondashuv va faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Dars jarayonida asl badiiy matnlar bilan ishlash, mashhur tarjimalarni qiyosiy tahlil qilish, ijodiy tarjima mashqlari, guruhviy muhokamalar, tarjima seminarlari va portfolio usuli talabalarning kasbiy mahoratini bosqichma-bosqich rivojlantiradi.[3;78;84]

Belgilangan vazifalarni amalga oshirishda nazariy, ijtimoiy-pedagogik, qiyosiy, eksperimental va statistik metodlardan foydalanildi. Ushbu metodlar bo'lajak tarjimonlarning badiiy tarjima kompetensiyasini tashkil etuvchi lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik va pragmatik kompetensiyalarni shakllantirish hamda rivojlantirish samaradorligini aniqlashga xizmat qildi.

Nazariy metodlar yordamida lingvistik, tarjimashunoslik, psixologik-pedagogik va o'quv-metodik adabiyotlarni tahlil qilish orqali lingvistik, adabiy va tarjimaviy kompetensiyalarning nazariy asoslari aniqlandi.

Mahoratli tarjimonlarni tayyorlashda ilmiy va uslubiy adabiyotlar yetakchi o'rin egallaydi. Ilmiy va uslubiy adabiyotlar tarjima, ta'lim va tarbiya yo'nalishlarida olib borilgan bir qator ilmiy izlanishlar mahsulidir. O'tgan asrning 50-yillarida badiiy tarjimini ilm sifatida tadqiq etish boshlandi. Bunda olimlarning xizmati katta bo'ldi. Tarjimashunoslik keng rivojlanib, o'ziga xos ilmiy maktab yuzaga keldi.

Badiiy tarjimada tarjima mahoratini shakllantirish masalalarini o'rganish G'. Salomov, I. G'ofurov, A. Muminov, R.A. Yusupov, T.A. Kazakova, V.N. Komissarov, K. Latishev, R.K. Minyar-Beloruhev, A.V. Fedorov, I.I. Xaleeva, A.D. Shveyser, S. Bassnet, M. Beyker, P. Nyumark kabi olimlar va boshqa tadqiqotchilar ilmiy izlanishlari va adabiyotlarida o'z aksini topgan. Ushbu izlanishlar nazariy metodologik ahamiyatga ega va badiiy tarjimaga o'rgatishda ko'p yillar davomida salmoqli hissa qo'shib kelmoqda.

Ijtimoiy-pedagogik metodlar doirasida kuzatish, suhbat, o'quv dasturlari, fan dasturlari, darslik va o'quv qo'llanmalarini tahlil qilish, shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida badiiy tarjimini o'qitish bo'yicha ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish va umumlashtirish ishlari amalga oshirildi. Mazkur metodlar asosida bo'lajak tarjimonlarda strategik, madaniyatlararo va pragmatik kompetensiyalarni shakllantirishga ta'sir etuvchi pedagogik shart-sharoitlar, o'quv jarayonining mazmuni, o'qitish shakllari, metod va vositalarining samaradorligi

tahlil qilindi. Shuningdek, talabalarning badiiy matnni idrok etish, tarjima jarayonida kommunikativ vaziyatni to'g'ri baholash, madaniy tafovutlarni anglash, tarjima strategiyalarini tanlash hamda muammoli tarjima vaziyatlarini mustaqil hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari aniqlandi. [4;24;27;56]

Qiyosiy metod yordamida ingliz va o'zbek tillarining lingvistik xususiyatlari hamda tarjima yechimlari tahlil qilinib, lingvistik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish imkoniyatlari belgilandi.

Badiiy tarjimaning adekvatlik darajasini aniqlash uchun taklif etilgan qiyosiy metod mohiyati shundan iboratki, agar tarjima qilingan badiiy matndagi asl badiiy tushunchalar xususiyatlari optimal darajada saqlab qolinsa tarjima adekvatdir. [5;67;81] Qiyosiy metod asl matnning badiiy tushunchalari belgilarini ochib berish uchun xizmat qiladi. Bu esa o'z navbatida kognitiv – diskursiv va adabiy usullarni, shuningdek matnni talqin qilish (interpretasiya) usulini qo'llashni o'z ichiga oladi. Qiyosiy metod orqali mikro va maykro badiiy matnlarda uchraydigan metafora, giperbola, aforizm, anafora, antiteza, litota, sinekdoxa, epitet, ritorik savollar va xk. tilning ekspressiv vositalarini semantik jihatdan tahlil etiladi. Mikro va maykro badiiy matnlar deganda turli janrlar ya'ni roman, povest, hikoya, drama, tragediya, poema, ertak va xk. nazarda tutilmoqda. Qiyosiy metod yordamida tarjima sifatini qiyoslash va baholash

tamoyillari ham inobatga olinadi. Tarjima sifatini taqqoslashda asl matn tarjimasining bir necha variantlari tanqidiy tahlil asosida ko'rib chiqilishi ko'zda tutiladi. [6;25;31]

Eksperimental metod kesimida aniqlovchi, shakllantiruvchi va nazorat tajribalari orqali ishlab chiqilgan metodikaning lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirishdagi samaradorligi sinovdan o'tkazildi. Aniqlovchi tajriba bosqichida bo'lajak tarjimonlarning lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarining dastlabki rivojlanish darajasi diagnostika qilindi. Shakllantiruvchi tajriba jarayonida ishlab chiqilgan metodika amaliyotga joriy etilib, mazkur kompetensiyalarni bosqichma-bosqich rivojlantirishga qaratilgan o'quv topshiriqlari, interfaol metodlar va tarjima mashqlari qo'llanildi. Nazorat tajribasi davomida esa metodikaning samaradorligi baholanib, tajriba va nazorat guruhlari natijalari o'zaro taqqoslandi hamda bo'lajak tarjimonlarning lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ijobiy o'zgarishlar aniqlandi.

Statistik metod yordamida tajriba natijalari qayta ishlanib, mazkur kompetensiyalarni shakllantirish darajasidagi o'zgarishlar baholandi.

NATIJALAR

Eksperimental metod doirasida aniqlovchi, shakllantiruvchi va nazorat

tajriba-sinov ishlari amalga oshirildi. Aniqlovchi bosqichda bo'lajak tarjimonlarning lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarining dastlabki rivojlanish darajasi aniqlandi. Shakllantiruvchi bosqichda badiiy tarjimaga o'rgatishning didaktik ta'minoti zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida takomillashtirilib, Case-study, Problem-based learning (PBL), peer review va collaborative translation kabi interfaol metodlar hamda muammo → tahlil → yechim strategiyasi → amaliy faoliyat → baholash bosqichlaridan iborat interfaol mashg'ulotlar tizimi amaliyotga joriy etildi. Nazorat bosqichida tajriba-sinov natijalari tahlil qilinib, mazkur metodika talabalarning lingvistik, adabiy, madaniyatlararo, strategik, tarjimaviy va pragmatik kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga, ularning tarjima faoliyatida mustaqil qaror qabul qilish, muammoli vaziyatlarni hal etish va tarjima sifatini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlandi. [6;52;63]

MUHOKAMA

Badiiy asarlar tarjimoni chuqur til bilimiga, yuksak adabiy didga, madaniyatlararo tafakkurga va ijodkorlik qobiliyatiga ega bo'lishi lozim. Kasbiy kompetensiyalarni baholashda faqat tarjimonning til jihatidan to'g'riligi emas, balki muallif uslubini saqlash, milliy-madaniy mazmunni yetkazish, badiiy ta'sirchanlikni ta'minlash va qabul qilingan tarjimaviy qarorlarni asoslab berish qobiliyati ham hisobga olinadi. Buning uchun tarjima loyihalari, refleksiv hisobotlar,

portfoliolar va ekspert baholash usullaridan samarali tarzda foydalanish mumkin. [7;63]

Bugungi kunda zamonaviy tarjimashunoslik ta'limida talabalar bilim va ko'nikmalarini baholash faqat an'anaviy imtihonlar bilan cheklanmaydi, balki kompetensiyaga asoslangan yondashuv doirasida tarjima loyihalari, refleksiv hisobotlar, portfoliolar va ekspert baholash usullari keng qo'llaniladi. [8;22;40]

Tarjima loyihalari jamoaviy yoki individual shaklda amalga oshirilishi mumkin. Bu usul tarjimonning til kompetensiyasi, tarjima mahorati, vaqtni boshqarish va jamoada ishlash kabi kasbiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Refleksiv hisobot — talabaning tarjima jarayonini tahlil qiluvchi yozma hisoboti hisoblanadi. Unda tarjima davomida uchragan muammolar, ularni hal qilish usullari, tanlangan strategiyalar va olingan tajribalar yoritiladi. Refleksiya orqali talaba o'z kuchli va zaif tomonlarini anglaydi, kasbiy rivojlanish yo'nalishlarini belgilaydi hamda tanqidiy va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. [9;44;51]

Portfolio — talabaning ma'lum davr mobaynida bajargan tarjima ishlari, tahrirlangan matnlari, loyiha hisobotlari, refleksiv yozuvlari jamlangan to'plam bo'lib bu to'plamni shakllantirishdan maqsad tarjimonning rivojlanish dinamikasini kuzatib borish imkoniyatiga ega bo'lish, bo'lajak tarjimon o'z-o'zini baholash imkoniniga ega bo'lishi hamda mehnat bozorida ish beruvchilar uchun tarjimonning

kasbiy salohiyatini namoyish etuvchi muhim vosita bo'lib xizmat qilishidir. Portfolio quyidagi materiallarni o'z ichiga olishi mumkin: tarjima qilingan badiiy matnlar; bir matnning bir necha tarjima variantlari; tarjima jarayoniga oid izoh va refleksiylar; muallif uslubini tahlil qilish ishlari; madaniy birliklar (realiylar, frazeologizmlar) tarjimasi bo'yicha tahlillar; o'qituvchi va tengdoshlar (peer review) bergan fikr-mulohazalar; talabaning o'z-o'zini baholash varaqalari; yakuniy takomillashtirilgan tarjima variantlari.[10;23;27;61]

Tarjima loyihalari, refleksiv hisobotlar va portfoliolar zamonaviy tarjimashunoslik ta'limining ajralmas qismidir. Ular talabalarning nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtiradi, kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashga xizmat qiladi hamda kelajakdagi professional faoliyatga puxta tayyorlaydi.[11;60]

ХУЛОСА

Xulosa qilib aytganda, badiiy tarjimaga o'rgatishda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish til, adabiyot, madaniyat va tarjimashunoslik bilimlarining integrasiyasiga asoslanadi. Amaliy mashg'ulotlar, asl badiiy matnlar bilan tizimli ishlash, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va kompetensiyalarga asoslangan ta'lim tizimi orqali talabalarni yuqori malakali, mustaqil fikrlaydigan va raqobatbardosh badiiy tarjimon sifatida tayyorlash mumkin. Tarjima – lisoniy, psixologik – pedagogik, madaniy va adabiy omillarni qamrab olgan murakkab hodisa.

C1 darajadagi talabalar uchun badiiy tarjima lingvistik va madaniy kompetensiyalarni uyg'un tarzda integrasiya qiluvchi kompleks va ijodiy jarayon hisoblanadi. Bu jarayon innovation texnologiyalar, interfaol usullar va kognitiv yondashuv asosida samarali tashkil etilgan holda talabalarda ijodkorlik, mustaqil fikrlash, madaniy anglash hamda tarjimaviy strategiyalarni ongli ravishda qo'llay olish qobiliyatlarini yuqori darajada rivojlantiradi. Shu tariqa, badiiy tarjimoni o'qitishning zamonaviy pedagogik va kognitiv modellari talabalarining professional tarjimon sifatida shakllanishi uchun mustahkam ilmiy-amaliy asos yaratadi.

Umuman olganda, badiiy tarjima sohasidagi kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish badiiy tarjima o'qitish jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirib, talabalarda kreativ, madaniy sezgir va ilmiy asoslangan tarjimaviy tafakkurni shakllantiradi.

Badiiy tarjima ijodiy faoliyatning o'ziga xos bir murakkab shakli desak mubolag'a bo'lmaydi. Bu faoliyatda, yaratilgan asl badiiy asar shakl va mazmuni, o'ziga xos barcha milliy va madaniy komponentlari saqlangan holda o'zga til vositalari asosida qayta yaratiladi. Bu jarayon tarjimondan katta mahorat va qobiliyatni talab etadi. Badiiy tarjima ana shunday murakkab ijodiy jarayondir.

Jamiyatda badiiy tarjimaning ahamiyati beqiyosdir. Badiiy adabiyot jahon taraqqiyotiga, xalqlar o'rtasidagi do'stlik va qardoshlik munosabatlariga, shuningdek madaniy va adabiy

aloqalarning kengayishiga xizmat qiladi. Bu jarayonlarning barchasi "badiiy tarjimada" o'z aksini topadi. Shu munosabat bilan badiiy asarlarni tarjima qilishga o'rgatish ya'ni badiiy tarjimoni o'qitish metodologiyasi bo'lajak tarjimonga tarjima mahoratini shakllantirish masalasini hal qilishda yordam beradi. Bunda tarjimon qay tarzda o'zga madaniyatni to'laqonli

ravishda, muallifning uslubini saqlab qolgan holda yoritib berishga o'rgatilib, uning kasbiy kompetensiyasi shakllantiriladi.

Tarjimon san'atkor, tarjimon so'z ustasi, u tarjima qilayotgan asar hammuallifi. Hammualliflik esa tarjimon zimmasiga juda katta mas'uliyatni yuklaydi. Buni bo'lajak tarjimonlar albatta bilishlari lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing. 278 p
2. Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. London: Prentice Hall. 311 p
3. Fabio Alves (2024). The Routledge Handbook of Translation (Chapter - Translation competence and its acquisition). Routledge (1st ed.) 342 p
4. Bassnett, S. (2014). Translation Studies (4th ed.). Routledge. 208 p
5. Nida, E. A., & Taber, C. R. (1969). The Theory and Practice of Translation. 234 p
6. Hatim B. (2001) Teaching and Researching Translation. Harlow: Pearson Education Limited, 254 p
7. Boud, D., Cohen, R., & Sampson, J. (1999). Peer Learning in Higher Education. Routledge. 192 p
8. Казакова Т. А. (2006) Художественный перевод: в поисках истины. Издательство: СП. 224 с.
9. PACTE Group. (2003). "Building a Translation Competence Model." In: Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research. Amsterdam: John Benjamins, pp. 43–66
10. Kelly, D. (2005). A Handbook for Translator Trainers: A Guide to Reflective Practice. Manchester: St. Jerome Publishing. 173 p
11. Pragmatic approaches in english literary texts izomova m.sh. вестник науки и образования 2025 № 8 (163). Часть
12. Paulson, F. L., Paulson, P. R., & Meyer, C. A. (1991). What Makes a Portfolio a Portfolio? Educational Leadership, 48(5), 60–63.
13. Изомова. М. Ш. Роль технологий в преподавании английского языка: возможности и вызовы 2025г Вестник науки и образования 48-53

14. Gozieva M.(2025). Bibliometric Analysis of the deep learning approach in teaching the English language. Forum for Linguistic studies Volume 07/Issue 07/July.
15. Saparova, D. M. THE ROLE OF HYPERBOLE IN EXPRESSIVE AND CHARACTER-BUILDING FUNCTIONS IN LITERATURE: A CASE STUDY OF MATILDA. International Journal of Political Sciences and Economics, 5(4), Germany. 2026. 169-170 <https://doi.org/10.55640/>
16. Toshmatova, S.A. (2025). The notion of motivation: extrinsic and intrinsic motivation. International conference on multidisciplinary sciences and innovations (ICMSI), 132-134
17. Кодирова З.З. (2025). Влияние глобализации на региональные варианты английского языка. Журнал гуманитарных и естественных наук, 26[2], 2025/10/8 119-126.
18. Djalaletdinova F.T. (2025). THE INTERRELATION OF MYTH AND FABLE AND THEIR ROLE IN LITERATURE. INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENGLISH LANGUAGE EDUCATION, 19-20
19. Oripova S. N. (2026). The Unity Of Story Architectonics And The Writer's Thinking. INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY RESEARCH, INNOVATION AND DEVELOPMENT *Next Scientists Conferences*, 1(01), 49–54.
20. Xolmatova, M. I. (2025). The role of literary translation in promoting intercultural communication Iqro journal (Issue 01), 1595-1597.
21. Xujaev, M. (2020). Mahmudkhujja Behbudiy as a leader of jadid reforms. The Light of Islam, 3, 39-47.
22. Xujayev, M. I. (2018). THE COVERAGE OF THE PROBLEM OF NATIONALITY AND ITS ROLE ON THE PRESENT DAY IN AHMAD ZAKI VALADI'S WORK. Мировая наука, (6 (15)), 61-63.
23. Хужаев, М. И. (2018). АҲМАД ЗАКИ ВАЛИДИЙНИНГ ДИНИЙ-ФАЛСАФИЙ МЕРОСИНИНГ ИЛДИЗЛАРИ. In Инновационные подходы в современной науке (pp. 177-182).
24. Khujaev, M. (2024). AHMED ZAKI: ON THE IDEAS OF THE PHILOSOPHY OF HISTORY. Экономика и социум, (1 (116)), 235-239.